

Катерина ДЕМЧУК, Лариса ПРОДАНОВА
м. Кривий Ріг, Донецький національний університет
економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського

НАЦІОНАЛЬНА МОДЕЛЬ СОЦІАЛЬНО- ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ: ДОСВІД ПОЛЬЩІ, УРОКИ ДЛЯ УКРАЇНИ

Головною лінією української політики у перспективі визначено ціле-спрямовану інтеграцію в європейську спільноту на основі істотних трансформацій соціально-економічного й соціально-політичного типу [1, с. 41] – трансформації моделі соціально-економічного розвитку. У сучасній економіці формування нової моделі економічного розвитку може бути успішним, якщо держава скеровує процеси формування моделі з урахуванням об'єктивних закономірностей глобального та національного розвитку, з використанням достовірних наукових інструментів. Показовим та вдалим у цьому аспекті вважається досвід Польщі. У необхідності вивчення досвіду цієї країни на шляху створення ефективної національної моделі соціально-економічного розвитку переконує той факт, що за останні 25 років її економіка виросла вдвічі і сьогодні за розмірами економіки країна посідає восьме місце у ЄС. З часу приєднання Польщі до ЄС відношення ВВП на душу населення держави до середнього значення по ЄС зросло з менш як 50% перед приєднанням до 63%, відбулися позитивні структурні трансформації виробництва та експорту в бік високотехнологічної продукції, зокрема машинобудування, ІТ-індустрії, будівництва, легкої промисловості, освіти та науки.

За деякими оцінками, Польща і Україна мали приблизно однакові стартові позиції на початку трансформаційних (постсоціалістичних) перетворень, досить схожу структуру економіки, подібне складне геополітичне положення та поляризовану політичну систему. Тривалий час вони йшли різними шляхами, тому досить цікавим є порівняння нинішніх результатів двох держав, зокрема, показників соціально-економічного розвитку, що дає можливість оцінити ефективність кожної з двох зовнішньополітичних стратегій (чіткої й активної політики проєвропейської інтеграції та політики балансування між Сходом і Заходом) [2], національних моделей соціально-економічного розвитку (табл. 1).

Фахівці вважають, що визначальною особливістю реформування у Польщі було напрацювання стратегії розвитку країни, яка включала: формування нового типу економічної системи (метою реформ було створення ринкової системи господарювання), забезпечення стабільного та динамічного розвитку, виходу країни на світову арену; вибір адекватної економічної політики, яка б привела до формування такої системи, відповідних інструментів, послідовності реформ та їх часових меж. У стратегії були визначені першочергові завдання: досягнення макроекономічної стабілізації через скорочення дефіциту державного бюджету, становлення реальної

процентної ставки, подолання дефіциту на національних ринках; мікроекономічної лібералізації – створення сприятливих умов для розвитку підприємництва, доступу в країну іноземних інвестицій, створення конкурентного середовища, зокрема, за рахунок відміни пільг, скорочення субсидій, лібералізації цін; інституційної структурної перебудови, проведення розукрупнення та приватизації основної частини державних підприємств, ліквідації вітчизняних монополій, незалежності національного банку, реформування фінансового сектору, впровадження нового бюджетного законодавства, відміни позабюджетних фондів [3, с. 318].

Таблиця 1.

Індекси основних соціально-економічних показників України та Польщі

Показники		2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Темпи зростання ВВП, %	Польща	3,6	6,2	6,8	5,1	1,6	3,9	4,5	2,0	1,6	3,2
	Україна	2,9	7,5	7,5	1,9	-14,5	4,1	5,2	0,3	0,0	-6,5
Інфляція, %	Польща	2,1	1,0	2,5	4,2	3,5	3,0	4,2	3,7	1,1	0,2
	Україна	13,5	9,1	12,8	25,2	15,9	9,4	8,0	0,6	-0,3	11,3
Рівень безробіття, %	Польща	17,7	13,8	9,6	7,1	8,2	12,1	12,4	12,8	13,5	12,7
	Україна	7,2	6,8	6,4	6,4	8,8	8,1	7,9	7,5	7,2	8,8
Експорт, млн дол. США	Польща	76,0	92,7	110,7	175,3	142,1	162,3	193,9	191,0	197,8	218,9
	Україна	38,2	38,9	49,8	67,7	40,4	52,2	69,4	70,2	59,1	52,5
Імпорт, млн. дол. США	Польща	81,6	95,7	113,2	199,0	146,4	173,7	208,1	197,7	196,9	217,0
	Україна	37,2	44,1	60,4	84,7	45,1	60,9	85,7	89,7	80,9	60,4
Державний борг, % до ВВП	Польща	47,1	47,1	45,0	47,1	50,9	54,9	53,4	48,3	49,7	45,6
	Україна	17,7	14,8	12,3	20,5	35,4	42,3	35,9	36,6	40,3	66,2

Джерело: складено за даними [4].

В процесі інтеграції в світову спільноту Україні доцільно адаптувати до вітчизняної практики розбудови національної моделі соціально-економічного розвитку досвід Польщі щодо макроекономічної стабілізації, мікроекономічної лібералізації, інституційної перебудови, розвитку галузей та регіонів з високим потенціалом у поєднанні з подоланням галузевих та територіальних диспропорцій, швидкого, радикального, послідовного і всеохоплюючого проведення реформ.

Література:

1. Парахонський Б. О. Зовнішня політика України в умовах кризи міжнародного безпекового середовища : аналіт. доп. / Б. О. Парахонський, Г. М. Яворська. – К. : НІСД, 2015. – 100 с.

2. Інтеграція до ЄС: досвід Польщі та виклики для України. – Режим доступу: <http://gazeta.dt.ua/macrolevel/integraciya-do-yes-dosvid-polschi-ta-vikliki-dlya-ukrayini-.html>.

3. Козяк В. Д. Використання досвіду республіки Польща у процесі трансформації господарської системи України / В. Д. Козяк, О. Р. Саніна // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Менеджмент та